

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.7.2013
COM(2013) 550 final

2013/0265 (COD)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА
относно обменните такси за платежни операции, свързани с карти

(текст от значение за ЕИП)

{SWD(2013) 288 final}
{SWD(2013) 289 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Основания и цели на предложението

Целта на настоящото предложение е да допринесе за развитието на европейски пазар за плащания, който ще даде възможност на потребителите, търговците на дребно и другите предприятия да се възползват пълноценно от вътрешния пазар на ЕС, в това число от електронната търговия, в съответствие със стратегията „Европа 2020“ и Програмата в областта на цифровите технологии.

За постигане на тази цел и за стимулиране на услугите в ЕС, на ефикасността и иновациите в областта на инструментите за плащания с карта и на платежните операции, свързани с карти, в офлайн, онлайн и мобилна среда, следва да има правна яснота и равнопоставени условия на конкуренция. В допълнение, следва да бъдат забранени търговските правила и другите условия, които пречат на потребителите и на търговците на дребно да получават точна информация за платените такси във връзка с платежните операции и по този начин възпират създаването на истински ефективен вътрешен пазар.

Общ контекст

Регулаторната и законодателна уредба за плащания на дребно в ЕС се разви през последните 12 години, като въвеждането на еврото изигра ролята на ускоряващ фактор. Регламент (ЕО) № 2560/2001 на Европейския парламент и на Съвета относно изравняването на разходите за национални и трансгранични плащания в евро отключи допълнителни инициативи за доизграждането на вътрешния пазар на плащания.

Регулаторната и законодателна рамка е допълнена и от много на брой разследвания и решения на Комисията в рамките на конкурентното право на ЕС, отнасящи се до плащанията на дребно.

Наличието на сигурни, ефикасни, конкурентоспособни и иновативни електронни плащания е от основно значение за вътрешния пазар на всички продукти и услуги, като ролята им нараства все повече с преминаването в световен план от традиционна към електронна търговия. В този контекст постигането на ефективно функциониращ вътрешен пазар в областта на платежните карти е възпрепятствано от широко разпространеното прилагане на някои рестриктивни търговски правила и практики. Подобни правила и практики водят също така и до липса на информация за потребителите и за търговците на дребно по отношение на разходите и цените на операциите, което се изразява в по-ниски от оптималните пазарни резултати, в това число и в неефикасни цени.

Една от ключовите практики, възпрепятстващи постигането на интегриран пазар, е широката употреба на така наречените „многостранни обменни такси“ в четиристранните системи — най-разпространените картови системи. Това са колективно договорени междубанкови такси, обикновено между доставчиците на платежни услуги по приемане и доставчиците на платежни услуги по издаване, които са част от дадена система. Тези обменни такси, заплащани от доставчиците на платежни услуги по приемане, са част от таксите, които те начисляват на търговците (такси за обслужване на търговец), които търговците на свой ред начисляват на потребителите. По този начин високите обменни такси, заплащани от търговците, водят до по-високи крайни цени на стоките и услугите, които се плащат от всички потребители. Изглежда, че на практика конкуренцията между картовите системи е

главно насочена към убеждаване на възможно най-голям брой доставчици на платежни услуги по издаване да издадат техните карти, което обикновено води до *по-високи*, а не до *по-ниски* цени, което е в разрез с нормалния дисциплиниращ ефект на конкуренцията в една пазарна икономика.

Понастоящем в ЕС няма законодателство, което да урежда обменните такси, с изключение на косвено такова в Дания за таксите за обслужване на търговец при сделките „лице в лице“. Много национални органи по защита на конкуренцията обаче имат текущи изпълнителни производства в областта на конкурентното право, включително Обединеното кралство, Германия и Италия. Също така, редица държави членки са в процес на приемане на законодателство за обменните такси, включително Полша, Унгария, Обединеното кралство и Италия.

Отражение върху потребителите

Увеличенията на цените, породени от обменните такси, са в ущърб на потребителите, които обикновено нямат представа за таксите, които търговците плащат за използвания от тях платежен инструмент. Същевременно поредица от стимулиращи практики, прилагани от доставчиците на платежни услуги по издаване (напр. пътнически ваучери, бонуси, отстъпки, отмяна на плащания, безплатни застраховки и т.н.), ориентират избора на потребителите към употребата на платежни инструменти, генериращи високи такси за доставчиците на платежни услуги по издаване. Правилата на системата, следвани от системите за платежни карти, и практиките, прилагани от доставчиците на платежни услуги, обикновено държат в неведение търговците и потребителите относно разликите в таксите и намаляват прозрачността на пазара, като „обединяват“ таксите или не позволяват на търговците да изберат по-евтина марка карти или съвместни карти на различни марки, или да ориентират потребителите към използването на такива по-евтини карти. Дори и търговците да имат представа за различията в разходите, правилата на системата често им пречат да предприемат действия за намаляването на таксите. От особено значение са така наречените „правила за приемане на всички видове карти“, които изискват от търговците да приемат всички продукти, издадени под една и съща марка, дори ако корпоративните такси за тези карти варират с фактор 3-4 в рамките на същата категория карти (т.е. кредит/дебит) или с фактор до 25 между категориите карти, като например кредитни карти с привилегии и дебитни карти с ниска стойност. В резултат от колективно договорените такси и от мерките, намаляващи прозрачността, банките не могат да се конкурират помежду си относно този елемент от своите такси, което води до по-високи цени на дребно за потребителите, включително и за онези от тях, които не плащат с карта или които плащат с карти с ниски такси. Всъщност, посредством по-високите цени на дребно потребители, които плащат с карти с ниски такси, субсидират често по-заможните потребители да използват по-скъпи средства за разплащане. В допълнение към ограничения избор на доставчици на платежни услуги, по-слабо застъпените иновация и по-високите цени за платежните услуги, обменните такси поставят под въпрос и политиката на Комисията за насърчаване и улесняване на използването на електронните плащания в полза на потребителите¹. И на последно място, липсата на избор на доставчици на платежни услуги, включително и на общеевропейско равнище, действително пречи на потребителите да се възползват от всички възможности на вътрешния пазар, особено в областта на електронната търговия.

¹

Вж. например неотдавнашното предложение относно достъпа до платежни сметки за основни операции (COM(2013) 266 final от 8 май 2013 г.)

Отражение върху вътрешния пазар.

Понастоящем има голямо разнообразие от обменни такси, които се прилагат в рамките на националните и международните системи за платежни карти, което води до разпокъсаност на пазара и пречи на търговците на дребно и потребителите да използват възможностите на вътрешния пазар на стоки и услуги. Дори ако се разгледат само международните системи за платежни карти, обменните такси варират с фактор до 10, което поражда значителни разлики в разходите за търговците на дребно в съответните страни. В резултат на големите различия в таксите между държавите членки, търговците на дребно също се затрудняват да формулират ценова стратегия за целия ЕС за своите продукти и услуги, както онлайн, така и офлайн, което е в ущърб на потребителите. Търговците на дребно не могат да избегнат разликите в таксите чрез използване на услуги по приемане на карти, предлагани от банки в други държави членки; специфичните правила, налагани от платежните системи, предвиждат за всяка платежна операция да се прилага обменната такса на „мястото на продажбата“ (държавата на търговеца на дребно). Това пречи на приемащите плащането банки да предлагат успешно своите услуги извън граница, а на търговците на дребно — да намалят платежните си разходи в полза на потребителите.

Отражение върху навлизането на пазара

Обменните такси ограничават и навлизането на пазара, тъй като приходите, които доставчиците на платежни услуги по издаване генерират чрез тях, служат като минимален праг, който трябва да бъде достигнат, за да имат те мотивация да издават платежни карти или други платежни инструменти като онлайн и мобилни решения за плащане, предлагани от новите участници. Също така, навлизането на пазара за общоевропейските играчи остава трудно, тъй като националните обменни такси в държавите — членки на ЕС, варират широко и новите участници би трябвало да предлагат обменни такси, които са поне близки до преобладаващите на всеки един пазар, на който искат да навлязат. Това се отразява и върху жизнеността на техния бизнес модел, наред с другото като засяга потенциалните икономии от мащаба и обхвата. Това обяснява защо в много на брой държави членки съществува тенденция националните (и обикновено по-евтини) картови системи да изчезват. Барьерите пред навлизането на пазара, създадени по този начин от обменните такси за онлайн и мобилни решения за плащане, се изразяват също и в по-малко иновации.

Както бе споменато, към момента в ЕС няма законодателство, което да урежда обменните такси, с изключение на косвено такова в Дания. Много национални органи по защита на конкуренцията обаче имат текущи изпълнителни производства в областта на конкурентното право. Също така, редица държави членки са в процес на приемане на законодателство. Различните срокове на националните производства и на планираното законодателство носят риск за създаване на дори по-голяма разпокъсаност на пазара.

Ето защо с настоящия регламент се предлага да се създадат общи правила за обменните такси в Европейския съюз чрез въвеждане на максимални равнища на таксите за операции с платежни карти, които се използват широко от потребителите и поради това е трудно да бъдат отказани или обложени допълнително от търговците на дребно. Това ще създаде равнопоставеност на пазара, която ще сложи край на съществуващата в момента разпокъсаност в резултат от разликите в таксите. Това ще позволи и успешното навлизане на пазара на нови общоевропейски участници, както и развитието на иновациите благодарение на равните условия за всички. По този начин потребителите и търговците на дребно ще имат по-богат избор от доставчици на

платежни услуги (както нови, така и добре установени такива), в това число и на общоевропейско равнище. Регламентът ще предложи като допълнение и мерки за прозрачност, които да позволят на потребителите и търговците на дребно да направят по-добър информиран избор на платежни инструменти.

Съществуващи разпоредби в областта на предложението

Настоящата инициатива ще допълни съществуващата правна уредба за платежни услуги в рамките на ЕС, по-специално във връзка с доизграждането на вътрешния пазар на плащания и преминаването към общоевропейски платежни инструменти.

С Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 г. относно платежните услуги във вътрешния пазар (т.нар. „Директива за платежните услуги“)² се цели създаването на стандартизирани условия и права за предлаганите на пазара платежни услуги в полза на всички потребители и дружества на Европейския съюз. Посочената Директива, която е в процес на преразглеждане към момента на изготвяне на настоящото предложение, създава общата рамка за плащанията в ЕС. Тя е допълнена от няколко регламента, като Регламент (ЕО) № 924/2009 относно презграничните плащания или Регламент (ЕС) № 260/2012, с който се поставят срокове за преминаване на всички извършвани в ЕС кредитни преводи и директни дебити в евро от националните системи към общоевропейските системи. В Регламент (ЕС) № 260/2012 се пояснява, че не може да се начисляват многостранни обменни такси за всяка операция по директен дебит.

В допълнение към законодателната рамка, през последните 20 години Европейската комисия и националните органи по защита на конкуренцията са провели редица антитръстови производства с предмет нарушаващите конкуренцията практики на пазара на плащания с карти. С решението на Общия съд от май 2012 г.³ бяха потвърдени констатациите от решението на Комисията във връзка с MasterCard от декември 2007 г.⁴, че многостранните обменни такси ограничават конкуренцията, тъй като раздуват разходите за приемане на карти от търговците, без да носят ползи за потребителите. Съдът отхвърли аргумента, че многостранните обменни такси са абсолютно необходими за функционирането на една система от платежни карти. В отговор на опасенията относно конкуренцията Комисията прие ангажиментите на Visa и MasterCard да налагат по-ниски многостранни обменни такси за трансграничните (и някои национални) операции: ангажиментите на MasterCard от 2009 г. (таван за трансграничните потребителски многостранни обменни такси от 0,2 % за дебитни карти и 0,3 % за кредитни карти и промени на правилата, които MasterCard налага на търговците на дребно посредством доставчиците на платежни услуги по приемане) и ангажиментите на Visa Europe от 2010 г. (сходни с тези на MasterCard, с тавани само за дебитните карти, но включващи и националните многостранни обменни такси, когато те се определят от самата Visa Europe, а не от националните банки). През 2013 г. Visa Europe предложи да поеме ангажименти и за трансграничните операции с кредитни карти по отношение на някои страни, когато тези такси се определят от Visa Europe, както и за правилата за трансгранично приемане на плащанията. В редица други държави членки, включително в Полша, Унгария, Италия, Латвия, Обединеното кралство, Германия и Франция, текат производства в областта на конкурентното право.

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:319:0001:01:BG:HTML>

³ Решение на Общия съд от 24 май 2012 г. по дело T-111/08, *MasterCard, Inc.* и други срещу Европейската комисия.

⁴ Дело COMP/34.579, *MasterCard*, Решение на Комисията от 19 декември 2007 г., http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/34579/34579_1889_2.pdf

На 7 юли 2011 г. например френският орган в областта на конкуренцията направи задължителен ангажимента, поет от *Groupement des Cartes Bancaires* – националната картова система, за намаляване на обменните такси до равнища, равностойни на договорените с MasterCard и Visa за техните трансгранични операции.

Макар в ЕС да няма законодателство, което да урежда обменните такси, с изключение на косвено такова в Дания⁵, редица държави членки са в процес на приемане на законодателство, включително Полша, Унгария, Обединеното кралство и Италия. В Полша парламентът разглежда проектозаконодателство за уреждане на обменните такси, с тавани за многостранните обменни такси, постепенно падащи до 0,5 % до началото на 2016 г., за премахване на правилото за приемане на всички видове карти и за разрешаване на допълнителното облагане (единствено за кредитни карти). В Унгария се обсъжда законодателно предложение, с което да се ограничат националните обменни такси за кредитни и дебитни плащания до съответните им нива през граница, като Унгарската централна банка да поеме изчисляването на тези такси. През декември 2012 г. в Италия е публикуван за консултация проект на указ на Министерството на икономиката и финансите, насочен към ограничаване на обединяването на таксите, съпоставимост на обменните такси и таксите за обслужване на търговец, като при таксите за обслужване на търговец трябва да се отчита обема на операциите и те следва да бъдат по-ниски за плащания с ниска стойност. В Обединеното кралство правителството предлага платежните системи да бъдат подложени на икономическа регулация, като за целта се създаде нов, ориентиран към конкуренцията орган, по подобие на съществуващите в областта на енергетиката⁶.

Съгласуваност с другите политики и цели на Съюза

Целите на предложението съответстват на политиките и целите на Съюза. На първо място, те ще подобрят функционирането на вътрешния пазар на платежни услуги и в по-широк план на всички стоки и услуги, в полза на европейските потребители и дружества. На второ място, те подкрепят като цяло другите политики на Съюза, по-специално политиката за защита на конкуренцията (чрез създаване на равностойни задължения, права и възможности за всички участници на пазара и чрез улесняване на трансграничното предлагане на платежни услуги, като така конкуренцията се засилва). В оценката на въздействието, придружаваща настоящото предложение, бе заключено, че предлаганите мерки ще насърчат пазарната интеграция за потребители и търговци, ще благоприятстват навлизането на общоевропейския пазар и ще допринесат за повече правна яснота в бизнес моделите за съществуващите картови системи и за новите такива. Те ще противодействат и на заплахата от пренасяне на модели, основани на нарушаващи конкуренцията практики, към новите и иновативни платежни услуги.

Въпреки че с решението на Общия съд бе потвърдена преценката на Комисията, че многостранните обменни такси, така както се прилагат в системата на MasterCard, ограничават конкуренцията и не водят до по-голяма ефективност, но за сметка на това нанасят вреда на търговците и потребителите, действащите в ЕС международни и национални картови системи, към момента не изглеждат заинтересовани да променят

⁵ Член 80 от датския Закон за платежните услуги и електронните пари, Консолидиращ закон № 365 от 26 април 2011 г., http://www.finanstilsynet.dk/en/Regler-og-praksis/Translated-regulations/~media/Regler-og-praksis/2012/C_Act365_2011_new.ashx. С него се уреждат таксите за обслужване на търговец за операции „лице в лице“, а търговците, които са разпределени в 8 различни категории в зависимост от разходите, заплащат годишна такса, чийто размер се определя от Министерството на икономиката.

⁶ <https://www.gov.uk/government/consultations/opening-up-uk-payments>

по собствена инициатива своите практики, за да се съобразят с европейските и националните правила в областта на конкурентното право. Въпреки че националните органи по защита на конкуренцията, в тясно сътрудничество с Комисията, работят за разрешаване на ситуацията, различните графици и изпълнителни производства в областта на конкурентното право може да не доведат до достатъчно всеобхватни и навременни резултати, които да отключат интеграцията и иновацията на пазара, необходими за осигуряване на конкурентоспособността на европейския пазар на плащания на световно равнище. Като се вземат предвид правилата на ЕС и опитът на Комисията в съдебните дела в областта на конкурентното право, настоящото предложение цели следователно да предостави правна яснота за осигуряване на ефективна интеграция и конкуренция, като по този начин подобри икономическото благосъстояние за всички заинтересовани страни, и по-специално за потребителите. Освен това, улеснявайки икономическите операции в рамките на Съюза, това ще допринесе и за постигането на общите цели на Стратегията 2020 на ЕС.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОТ ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Консултация със заинтересованите страни

Методи на консултиране, основни целеви сектори и общ профил на участниците в консултацията

На 11 януари 2012 г. Европейската комисия публикува зелена книга „Към интегриран европейски пазар за картови, интернет и мобилни плащания“⁷, която беше последвана от широки обществени консултации. Комисията получи повече от 300 отговора на обществената консултация. Многобройните отговори и мнения от заинтересованите страни⁸ донесоха полезна информация за някои скорошни промени и за възможните изисквания за промени в действащата уредба на плащанията.

На 4 май 2012 г. бе проведено открито заседание, на което присъстваха близо 350 заинтересовани страни.

На 20 ноември 2012 г. Европейският парламент прие резолюция „Към интегриран европейски пазар за картови, интернет и мобилни плащания“⁹, която е доклад върху зелената книга.

Обобщение на отговорите и на начина, по който са взети предвид

Процесът на консултация позволи да бъдат направени някои ключови изводи, свързани с обхвата на настоящия регламент. Заинтересованите страни от всички категории изразиха съгласието си, че има необходимост от внасяне на допълнителна правна яснота при многостранните обменни такси. Това бе определено от доставчиците на платежни услуги като изключително важно предвид текущите съдебни дела в областта на конкуренцията, заведени на европейско и национално равнище. На второ място, по-конкретно търговците, но и заинтересовани страни от други категории, посочиха някои пречки пред трансграничното приемане на плащанията, които трябва да бъдат преодолени, за да възникне истински единен пазар за платежни услуги. Имаше и силен

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0941:BG:NOT>

⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/cim/gp_feedback_statement_en.pdf

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0426+0+DOC+XML+V0//BG>

интерес към обсъждане на търговските правила, въпреки че възгледите на отделните категории заинтересовани страни се разминаваха.

Според доставчиците на платежни услуги и картовите системи не е проблем, че многостранните обменни такси варират значително между държавите, както и за трансгранични плащания в рамките на една и съща картова система и те не считат, че това пречи на интеграцията на пазара. От друга страна, търговците, организациите на потребители и някои небанкови доставчици на платежни услуги изразиха мнение, че подобни различия не са оправдани и че за националните и трансграничните плащания, както и между държавите членки, следва да се прилагат едни и същи многостранни обменни такси. Публичните органи изразиха мнение, че многостранните обменни такси следва да бъдат хармонизирани, за да се постигне интеграция на пазара. Доставчиците на платежни услуги изглеждаха против регулаторна инициатива за обменните такси, твърдейки, че тя ще доведе до по-високи цени за картодържателите и че търговците на дребно няма да предадат ползите към потребителите. От друга страна, търговците на дребно бяха на мнение, че многостранните обменни такси водят до обратна конкуренция, като фаворизират най-скъпите средства за разплащане и поставят препятствия пред навлизането на пазара, като същевременно създават риск отрицателните последици да се разпрострат от картите към плащанията по интернет и с мобилен телефон. Повечето организации на потребители подкрепиха гледната точка на анализа на търговците за отрицателното въздействие на многостранните обменни такси върху конкуренцията и благосъстоянието на потребителите, но изразиха опасения, че намаляването на многостранните обменни такси би могло да доведе до по-високи такси за картите и други потребителски такси. Органите по защита на конкуренцията подкрепиха необходимостта от действия за намаляване на многостранните обменни такси, по-конкретно за утвърдените четиристранни системи. Други публични органи пък бяха раздвоени.

По отношение на трансграничното приемане повечето системи и доставчици на платежни услуги отчетоха необходимостта от хармонизиране на местните стандарти и правила, докато търговците и потребителите бяха единодушни за съществуването на много местни пречки пред трансграничното приемане. За разлика от доставчиците на платежни услуги и платежните системи търговците предпочитаха регулаторните разрешения пред саморегулираща се стандартизация. Системите и доставчиците на платежни услуги предпочитаха да се прилага многостранната обменна такса на държавата, в която се извършва продажбата, докато повечето търговци и небанкови доставчици на платежни услуги бяха в подкрепа на обща многостранна обменна такса, която да се прилага на вътрешния пазар. Единствено доставчиците на платежни услуги и утвърдените картови системи поддържаха необходимостта от задължително предварително разрешение за трансгранично приемане.

По отношение на търговските правила не бе постигнат консенсус относно ползите и необходимостта от регулиране на ориентирането на избора на потребителите към определен платежен инструмент и относно правилото за приемане на всички видове карти, което задължава търговците да приемат всички карти от една и съща марка, ако приемат една категория карти от тази марка. Повечето системи и доставчици на платежни услуги бяха в полза на запазване на статуквото, докато търговците, потребителите и повечето публични органи подкрепиха идеята на търговците да се разреши да ориентират избора на потребителите към по-евтини средства за разплащане посредством регулация — въпреки че потребителите бяха против налагането на допълнителни такси. Премахването на правилото за приемане на всички видове карти бе отхвърлено от доставчиците на платежни услуги и системите, но бе подкрепено,

посредством регулация, от другите заинтересовани страни, тъй като би позволило на търговците да приемат само по-евтините средства за разплащане и би имало положително въздействие върху конкуренцията, като потребителите бяха малко по-резервирани. Повечето заинтересовани страни подкрепиха забраната за обединяване на таксите за обслужване на търговец, които заплащат търговците на дребно — като доставчиците на платежни услуги и системите бяха на мнение, че в резултат на поетите от MasterCard и Visa ангажименти вече се прилагат диференцирани такси.

Повече подробности за гледните точки на заинтересованите страни и държавите членки относно обменните такси могат да бъдат намерени в доклада със становищата към обществената консултация по зелената книга¹⁰.

В доклада си по собствена инициатива върху зелената книга Европейският парламент потвърди целите и препятствията пред интеграцията, посочени в зелената книга, и призова за законодателни действия в редица области във връзка с разплащанията с карта, като същевременно предложи по-внимателен подход по отношение на разплащанията по интернет и с мобилен телефон поради по-ниската степен на развитие на тези пазари. Освен това Парламентът зае твърда позиция в полза на предоставянето на повече яснота върху обменните такси за участниците на пазара и се изрази в подкрепа на един постепенен подход, водещ до забрана на обменните такси посредством регулиране.

Оценка на въздействието

Комисията направи оценка на въздействието, посочена в работната програма. Оценката на въздействието беше изготвена в сътрудничество с ЕЦБ. В оценката на въздействието бяха разгледани както варианти за преразглеждане на Директивата за платежните услуги, така и за уреждане на многостранните обменни такси.

В оценката на въздействието се обсъжда въпросът за неефективната конкуренция на пазарите на плащания с карта и плащания, свързани с карта, което води до по-ниски от оптималните пазарни резултати и сравнително високи такси, които се предават на търговците и оттам — на потребителите. В тази връзка се изтъкват и ограничената интеграция на пазара, намалените възможности за навлизане на пазара на нови общоевропейски участници, изчезването на националните (и като цяло по-евтини) картови системи. Обменните такси се посочват като важен фактор, който стои зад тези процеси. Широко вариращите равнища на обменните такси между държавите членки също представляват пречка за интеграцията на пазара. Тези ефекти са подсилени от редица търговски правила, които оказват влияние върху прозрачността, възможността на търговците на дребно да избират приемащ субект в друга държава членка („трансгранично приемане“) и върху способността на търговците на дребно да ориентират избора на своите клиенти към по-ефикасни платежни средства или да отказват скъпите карти (правилото за приемане на всички видове карти).

В оценката на въздействието са разгледани шест сценария за обменните такси: i) Комисията не предприема действия; ii) регулация на трансграничното приемане и на равнището на обменните такси за трансгранични операции; iii) изискване държавите членки да определят национални обменни такси въз основа на обща методология; iv) регулация на общо, валидно в целия ЕС равнище на обменните такси: а) или чрез определяне на максимален таван за обменните такси — на различно равнище за дебитните и за кредитните карти — който да се прилага за дебитните и кредитните

¹⁰

http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/cim/gp_feedback_statement_en.pdf

карти или само за дебитните карти и б) или чрез цялостна забрана или свеждане до ниско равнище на обменните такси за дебитни карти; v) освобождаване от регулацията на обменните такси или включването в обхвата ѝ на (обикновено по-скъпите) корпоративните карти или картите, издадени от тристранни системи и vi) регулация на таксите за обслужване на търговец, т.е. регулация на таксите, платени от търговеца на дребно към неговата банка, приемаща плащанията.

Таваните от 0,2 % и 0,3 %, разгледани в рамките на сценарии ii) и iv), се отнасят съответно за операциите с дебитни и кредитни карти. Тези равнища се основават на т.нар. „методология на безразличието на търговеца“, развита в икономическата литература, с която се определя равнището на таксата, която даден търговец би бил склонен да плати, ако можеше да сравни разходите по използването на платежната карта от потребителя с разходите по некартови плащания (в брой) (като се взема предвид таксата за услуга, заплатена на приемащите плащането банки, т.е. таксата за обслужване на търговец). По този начин тези тавани стимулират използването на ефикасни платежни инструменти, като насърчават онези карти, които предлагат по-високи ползи от операцията, и същевременно предотвратяват прекомерните такси за търговеца, които биха довели до скрити разходи за потребителите. От друга страна, прекалено високите такси за търговеца биха могли да възникнат благодарение на колективните договорености за обменни такси, тъй като търговците не са склонни да отхвърлят скъпите платежни инструменти от опасения да не изгубят клиентите си. Те също така вземат предвид равнищата, предлагани от системите (Visa Europe, MasterCard, *Groupeement Cartes Bancaires*) в хода на изпълнителни производства в областта на конкуренцията и приети от органите по защита на конкуренцията като не налагащи по-нататъшни действия.

В оценката се заключава, че най-подходящият вариант включва съчетания от:

- поредица от мерки за стабилизиране на ефективното функциониране на пазара, в това число ограничаване на правилото за приемане на всички видове карти и позволяване на търговците да определят избора на марка карти в момента на продажбата за *всички* картови и *свързани с карти* операции, базирани на модели на четиристранни системи; както и
- поставяне на таван на равнищата на обменните такси за трансгранични операции с потребителски дебитни и кредитни карти (на първи етап), а на втори етап — поставяне на таван на равнищата на обменните такси за националните потребителски кредитни карти и потребителски дебитни карти.

В оценката на въздействието и приложението към нея е представено и подробно обяснение на други мерки, предлагани с регламента, за да се гарантира прозрачност и ефективно функциониране на пазара, включително на мерките за премахване на забраната за ориентиране на избира на потребителите, възможността за идентифициране на картите, съвместяване на марките, задължението за издаване на фактури на получателите на плащането от техните доставчици на платежни услуги и налагане на забрана за обединяване на таксите.

Тези общи мерки за прозрачност, предложени с регламента, следва да доведат до по-ефективен пазар на *всички* картови и *свързани с карти* операции, базирани на модели на четиристранни (картови) системи.

Тъй като обаче някои категории карти са придобили толкова широка употреба от потребителите, че търговците като цяло не са в позиция да откажат подобни карти или

да разубедят клиентите си да ги използват без опасения да не изгубят тези клиенти, са необходими допълнителни мерки, за да се гарантира един интегриран пазар, ефективно функциониране на пазара и отстраняване на нарушаващите конкуренцията търговски практики в тези сфери. Тези мерки се отнасят както до потребителските дебитни карти, така и до кредитните карти.

От особена важност на един първоначален етап е на търговците да се позволи да избират приемащ субект извън тяхната държава членка („трансгранично приемане“) и да се подложат на регулация трансграничните обменни такси, което би осигурило правна яснота. Макар въздействието на тези мерки да бъде ограничено до големите търговци, те ще спомогнат за интеграцията на пазара и биха могли, по подобие на равнотилната разпоредба в Регламента относно крайния срок за SEPA, да имат дисциплиниращ и сближаващ ефект върху равнището на обменните такси, които се прилагат в чисто вътрешен контекст.

В дългосрочен план обаче и по-малките търговци на дребно следва да могат да се възползват пряко от мерките, което ще доведе до по-ефикасни обменни такси и равнопоставеност на доставчиците на платежни услуги. В края на преходния период регулацията на обменните такси за потребителски карти следва да бъде разширена, за да обхване и националните обменни такси. Към момента в осем държави членки на ЕС се прилагат нулеви или много ниски обменни такси за операциите с *дебитни* карти, без това да е довело до осезаеми негативни ефекти върху издаването и употребата на карти; напротив, в повечето случаи това са държавите членки с най-много издавани карти и най-широко използване на карти. В съответствие с тенденциите през последните десет години следва да се очаква, че издаването и употребата на дебитни карти ще продължи да се разширява и през идните години, така че след предвидения в регламента преходен период дебитните карти могат да бъдат считани за „масови“ в ЕС и вече не би следвало да има оправдание за стимулиране на издаването и употребата на карти чрез такси, предавани от търговците на дребно към доставчиците на платежни услуги по издаване. Дори и сега е голяма рядкост откриването на платежна сметка без карта, което само по себе си води до значителни икономии за доставчиците на платежни услуги. В допълнение, в предложението за директива¹¹ относно, наред с другото, достъпа до платежни сметки за основни операции се предлага държавите членки да гарантират, че платежните сметки за основни операции включват платежни операции (включително онлайн плащания) с платежна карта. За да могат по-малките търговци на дребно да се възползват пряко от мерките, водещи до по-ефикасни обменни такси и равнопоставеност за доставчиците на платежни услуги, ще бъде необходимо да се подложат на регулация и националните такси за потребителски карти. С цел да се избегне дискриминацията между малките и големите търговци на дребно, които най-лесно могат да се възползват от трансграничното приемане на плащанията, се предлага предвижданите тавани за *трансгранични* операции през първия етап да се разширят на втория етап и към *националните* операции с кредитни карти. Комисията обаче счита, че е нужно допълнително да бъде проучена зрелостта на пазарите в ЕИП, по-специално що се отнася до издаването и употребата на дебитни карти, и да бъде потвърдено, че не съществува необходимост за налагане на обменни такси, с които да се стимулира използването на тези карти. Междувременно, както бе обяснено по-горе, ще се прилагат тавани от 0,2 % и 0,3 % съответно за операции с дебитни и кредитни карти.

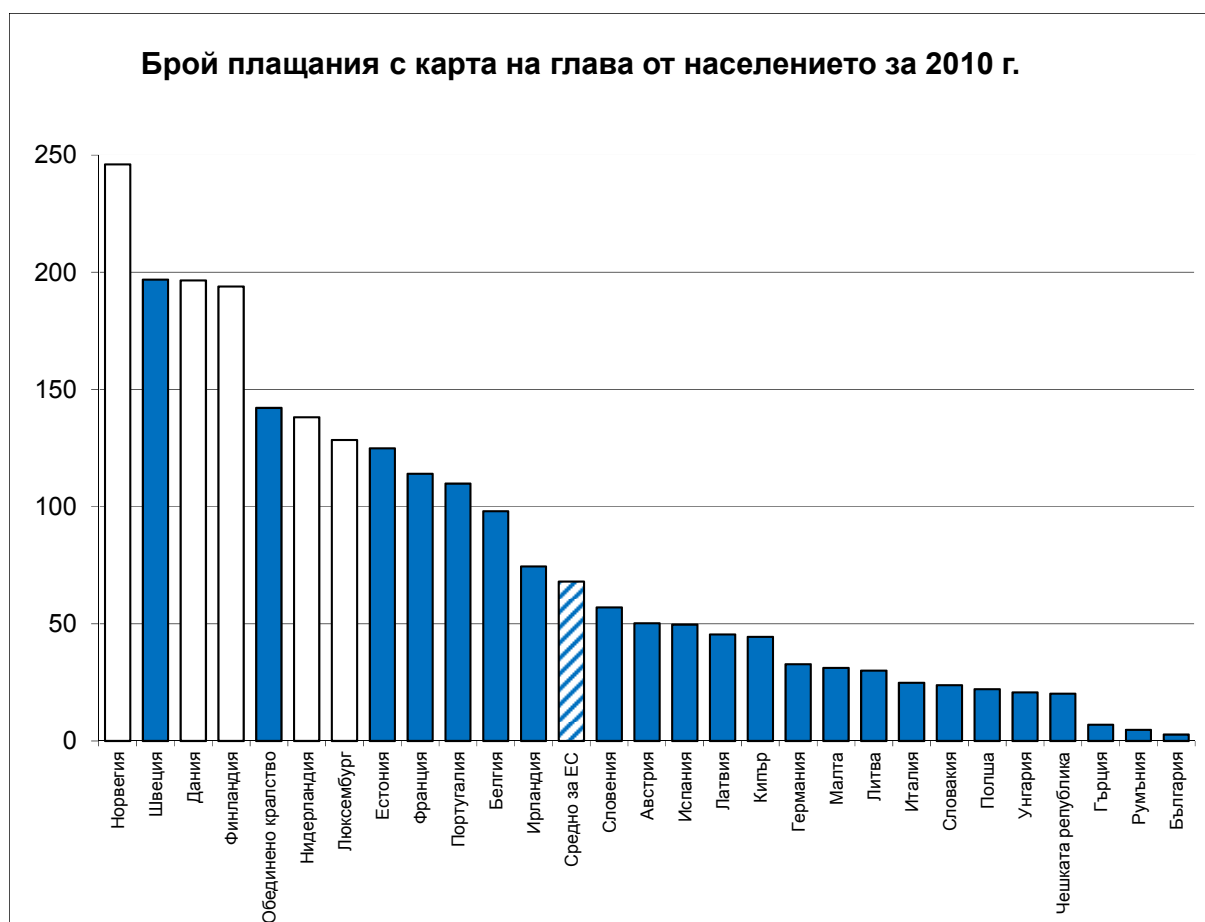
¹¹ COM(2013) 266 final

При наличието на тавани върху обменните такси търговците на дребно ще се възползват общо взето от по-ниски такси, водещи до спестявания, част от които ще бъдат предадени към потребителите. Потребителите вече плащат чрез включването на обменни такси (в рамките на таксата за обслужване на търговец) в цените на дребно, а е по-малко вероятно банките да предадат ползите от обменните такси на своите титуляри на сметки, отколкото търговците на своите клиенти, предвид по-ниското равнище на конкуренция в банковия сектор и липсата в момента на мобилност на потребителите в областта на банкирането на дребно. Във всеки случай предаването на ползите към потребителите ще бъде по-силно изразено, ако се извършва чрез търговците, отколкото чрез банките. В Австралия в резултат на интервенцията бяха установени намаления с 0,67 AUD на покупка и с 77,19 AUD на сметка за година. Въздействието обаче може да варира от един сектор на търговия на дребно до друг, в зависимост от размера на търговеца, степента, в която той използва платежни инструменти и от „кошницата с покупки“. Винаги ще бъде трудно колебанието на специфичен икономически фактор да се обвърже с промените в конкретната цена на продукт или услуга в даден магазин за продажби на дребно.

Това не означава обаче, че разходите, които в момента се понасят от търговците на дребно, ще бъдат автоматично прехвърлени към потребителите от техните банки. Платежните системи са сложни в своята същност: банката на картодържателя взаимодейства с картодържателя, банката на търговеца взаимодейства с търговеца, а двете се намират по принцип в конкуренция с други банки и поведението им спрямо техните съответни клиенти се определя от различни пазарни условия. Следователно се очаква поставянето на тавани върху обменните карти да има положително влияние върху приемането на картите, което може, въз основа на ефектите от мащаба, да повлияе положително и на издаването на карти. В повечето държави намаляването на високите обменни такси изглежда обикновено се свързва с по-добро приемане на картите и изглежда, че в държави с по-ниски обменни такси употребата на карти е по-разпространена. Дания е една от държавите в ЕС с най-високи равнища на употреба на карти с 216 операции на глава от населението, като обменните такси за дебитни картови системи са нулеви. Това важи в същата сила и за международните системи: в Швейцария Maestro няма обменна такса и е главната система за дебитни карти. В Нидерландия има все по-широка употреба и приемане на карти, като плащането в брой бива измествано. Както Дания, така и Нидерландия се характеризират с ниски такси по банковите сметки в сравнение с държавите с по-високи обменни такси (напр. Франция дори след изпълнителното производство в областта на конкурентното право; Испания). В Испания използването на карти се увеличи след интервенцията, като средната стойност на операциите за плащания с карта намаля с 15 % от 2005 до 2010 г. Успоредно с това се увеличиха обемът и стойността на операциите, по официални данни от Испанската национална банка¹².

¹²

Вж. оценката на въздействието, стр. 208.

Както е показано по-горе, националните системи без обменни такси се характеризират също и с най-високите равнища на използване на карти (по данни от ЕЦБ), като Обединеното кралство и Швеция също имат сравнително ниски обменни такси.

Трудно е да бъде преценено цялостното въздействие на намаляването на таксите върху приходите на доставчиците на платежни услуги по издаване и по приемане, тъй като увеличаването на обема на операции с карти (поради по-широкото приемане на картите) и спестяванията за доставчиците на платежни услуги от обработката на пари в брой биха могли поне частично да компенсират загубите, дължащи се на тавана върху обменните такси. Други икономии могат да бъдат реализирани и от по-малкото на брой тегления от терминални устройства ATM и съответно по-малките суми на обменни такси, които те обикновено плащат на приемащите плащането банки на терминални устройства ATM. Следователно не е задължително приходите на банката издател да намалят. По отношение на жизнеспособността системите за дебитни карти без никакви обменни такси изглеждат напълно жизнеспособни от търговска гледна точка, без да повишават разходите по текущите сметки за потребителите. В Дания например има нулеви обменни такси за националната дебитна система, като таксите за текущите сметки, които средностатистическият титуляр на сметка плаща, са много под средното за ЕС равнище. По подобен начин в Швейцария основната мрежа за дебитни карти е Maestro (част от MasterCard), в рамките на която няма многостранни обменни такси.

Всъщност няма непосредствена връзка между намаляването на обменните такси и увеличаването на годишните такси за карти. Изглежда, че таксите за карти са по-тясно свързани например с равнището на конкуренцията в банкирането на дребно. В САЩ банките се опитаха да увеличат таксите за картодържателите след регулацията на обменните такси, но трябваше да отстъпят поради недоволството на потребителите. В

Швейцария имаше намаление на таксите за картодържателите, успоредно на намалението на обменните такси. В Австралия таксите за картодържатели бързо нарастваха преди въвеждането на тавани върху обменните такси, като след промените ръстът на таксите за картодържатели се забави (между 1997 и 2002 г.: таксите за кредитни карти се увеличиха с 218 %, а между 2003 и 2008 г. — с 122 %). В Испания средните годишни такси след интервенцията се увеличаваха всяка година с 6,18 EUR за дебитни карти и с 11,45 EUR за кредитни карти. Въпреки икономическата криза обаче картовото портфолио на банките се увеличи, като ръстът на кредитните карти е значително по-голям от този на дебитните. Някои други тенденции биха могли да подсказват, че конкуренцията в банковия сектор на Испания е сравнително ограничена: например таксите за поддържане на текущи сметки се увеличиха двойно от 2007 до 2012 г., а таксите за овърдрафт станаха по-високи. Увеличенията на таксите в банкирането на дребно изглеждат широко разпространени в Испания, без това да е свързано с обменните такси.

Твърди се, че една година след въвеждането на регулацията върху многостранните обменни такси в САЩ са наблюдавани намаления на цените. Освен това, по данни от Австралия изглежда, че ползите от по-ниските обменни такси за търговците на дребно ще са стопроцентови — тъй като пазарите на приемане обикновено са по-конкурентни от пазарите на издаване, докато потенциалното увеличение на таксите за картодържатели е ограничено до 30—40 % от размера на намалението на обменните такси. В допълнение, след поставянето на тавани върху обменните такси и въвеждането на мерките за прозрачност потребителите, използващи средства за плащане с ниска стойност, няма повече да „субсидират“ (често по-заможните) потребители, използващи по-скъпи средства за разплащане, тъй като търговците не могат да ориентират избора на клиентите си, особено що се отнася до „неизбежните за ползване“ карти.

В резултат на конкуренцията потребителите и търговците на дребно биха извели ползи от новите участници на пазара на плащания. Дори и таксите за картодържатели да се увеличат — което не е сигурно, тъй като въздействието от поставянето на тавани върху обменните такси върху приходите на банките вероятно ще бъде смесено — все пак е вероятно потребителите да извлекат ползи от по-ниските обменни такси и от новите участници на пазара, чрез по-ниските цени на дребно, макар и търговците на дребно да не предадат по веригата 100 % от спестяванията. Трябва да бъде отчетена и вероятността потребителите да извлекат ползи от услугите, предлагани от новите участници на пазара. Практически пример за това е Нидерландия, с обменни такси под 0,2 %, където евтиното решение за онлайн плащане (Ideal) бе разработено до голяма степен защото ниските обменни такси, характерни за страната, насърчиха банката да пристъпи към иновации. В резултат на това нидерландските потребители не трябва да заплащат високи такси за получаване на кредитни карти, за да пазаруват онлайн.

Съгласно вариант v) различните тавани, предвидени за потребителските карти, няма да се прилагат за корпоративните карти и картите, издадени от тристранни системи, дори и обикновено да са по-скъпи, тъй като те имат различни пазарни дялове в ЕС и различни структури на таксите и се очаква това да остане непроменено в бъдеще. При все това, мерките, предложени за операции с потребителски карти, ще бъдат прилагани и към такива системи, доколкото те издават подобни карти и използват лицензирани доставчици на платежни услуги по начин, който доближава функционирането на системата до функционирането на четиристранната система. В допълнение, мерките за увеличаване на прозрачността ще се прилагат при всички положения и към такива системи.

Регулирането на таксите за обслужване на търговец, както е предложено във вариант vi), би означавало да се обхванат не само обменните такси, но и другите такси, налагани на търговците. Това би се равнявало *de facto* на упражняване на контрол върху цените за търговците и съответно на регулация на цените на дребно. За разлика от това, поставянето на тавани върху обменните такси би означавало регулиране на цените на едро, така че те да бъдат приведени в съответствие с изводите от съдебните дела в областта на конкуренцията с оглед доизграждане на вътрешния пазар, тъй като обменните такси не са крайните цени за търговците на дребно и дори в още по-малка степен за потребителите.

Прозрачността и мерките за ориентиране на избора на клиентите към използването на определена платежен инструмент ще останат ключови, за да бъде предотвратено силното поощряване на карти с нерегулирани обменни такси. Ще бъде необходимо и включване на мерки срещу заобикаляне на законодателството.

3. ПРАВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Обобщение на предлаганите мерки

Предложението е разделено на две основни части.

В първата част се въвеждат правила относно обменните такси. По отношение на тези такси предложението създава „регулирана“ и „нерегулирана“ зона. Регулираната зона се състои от всички операции с карти, които се използват широко от потребителите и следователно могат трудно да бъдат отказани от търговците на дребно, т.е. потребителски дебитни и кредитни карти и платежни операции, свързани с карти. Нерегулираната зона се състои от всички операции с платежни карти и платежни операции, *свързани с карти*, които са извън обхвата на регулираната зона, включително така наречените корпоративни карти или карти, издадени от тристранни системи.

В рамките на „регулираната зона“ по време на преходен период от две години след публикуване на регламента се налагат максимални равнища на обменните такси за *трансграничните* операции (когато катодръжателят използва своята карта в друга държава членка) или за трансграничните операции по приемане на плащания (когато търговецът използва доставчици на платежни услуги по приемане в друга държава членка).

Въпреки че в оценката на въздействието забраната на обменните такси за дебитни карти е посочена като най-изгодният вариант, Комисията счита, че е нужно зрелостта на пазарите в ЕИП да бъде допълнително проучена, по-специално що се отнася до издаването и употребата на дебитни карти, и да бъде потвърдено, че не съществува необходимост за налагане на обменни такси, които да стимулират използването на тези карти, преди да се пристъпи към пълно премахване на обменните такси за дебитни карти. Следователно се предлага след преходния етап на либерализиране и регулиране само на трансграничните операции по приемане на плащанията, същите максимални такси, които се прилагат към трансграничните операции по приемане, да се прилагат и към националните операции. Две години след пълното влизане в сила на законодателството Комисията ще представи доклад на Европейския парламент и на Съвета относно неговото прилагане, като в него ще даде оценка на това доколко подходящо е равнището на обменните такси, като се вземе предвид използването и разходите за различните средства за плащане и степента на навлизане на нови участници и нови технологии на пазара.

След преходния период всички (*трансгранични и национални*) **операции с потребителски дебитни карти** и платежни операции, *свързани с карти*, на основата на такава операция, ще имат максимална обменна такса в размер от 0,20 %, а всички (*трансгранични и национални*) операции с **потребителски кредитни карти** и платежни операции, *свързани с карти*, на тяхна основа, ще имат максимална обменна такса в размер от 0,30 %. Тези тавани, за които органите по защита на конкуренцията са приели, че не налагат необходимост от допълнителни действия, изглеждат фиксирани на разумни равнища, които вече са били прилагани без да поставят под въпрос функционирането на международните картови системи и доставчиците на платежни услуги, нито благосъстоянието на търговците на дребно и потребителите, като същевременно осигуряват правна яснота.

Втората част от регламента съдържа разпоредби относно търговските правила, които ще бъдат приложими към *всички* категории операции с карти и към платежните операции, *свързани с карти*, основани на тях. Считано от датата на влизане в сила на регламента например:

- прилагането на правилото за приемане на всички видове карти ще бъде ограничено. При все това няма да бъде позволявана дискриминация въз основа на банката издател или на произхода на картодържателя, нито между картите с еднакво равнище на обменни такси;
- прилагането на всяко правило, което пречи или ограничава търговците да ориентират избора на клиентите си към по-ефикасни платежни инструменти (правило за забрана на ориентирането на избора на клиентите) ще бъде забранено;
- доставчиците на платежни услуги по приемане ще представят поне веднъж месечно извлечения от своите такси на търговците, в които ще се посочват всички такси платени през съответния месец от търговеца за всяка категория карти и за всяка отделна марка, за всяка услуга по приемане, извършена от приемащия субект;
- прилагането на всяко правило, което позволява на търговците да не разкриват на своите клиенти таксите, плащани от тях на приемащите платежни услуги субекти, ще бъде забранено.

Оценката на въздействието бе изменена след заседанието на Комитета по оценка на въздействието на 20 март 2013 г. Сред по-значителните промени са предоставянето на допълнителна информация за пазара на карти и неговото функциониране и за съдебната практика на ЕС, свързана с обменните такси, както и резюме на икономическата литература, свързана с обменните такси. Поставен е по-голям акцент върху вероятното въздействие на поставянето на тавани върху обменните такси върху разходите на картодържателите, общото благосъстояние на потребителите и приходите на банките, за да се представят в по-систематизиран вид най-важните варианти в основната част от текста. По-добре е обяснена взаимозависимостта между различните варианти и пакети, заедно с обосновката за един всеобхватен пакет, включващ обменните такси, като се мотивират причините за регулиране на обменните такси по законодателен път.

Правно основание

Член 114, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Принцип на субсидиарност

Принципът на субсидиарност се прилага, доколкото предложението не е от изключителната компетентност на Съюза.

Целите на предложението не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки поради следната(ите) причина(и):

По своето естество интегрираният пазар на плащания, основаващ се на мрежи, надхвърлящи националните граници, изисква подход на европейско равнище, тъй като приложимите принципи, правила, процеси и стандарти трябва да бъдат синхронизирани между всички държави членки с цел да се постигнат правна сигурност и равнопоставеност за всички участници на пазара. Алтернативата на подхода на европейско равнище би била система от национални регулаторни действия и изпълнителни производства в областта на конкурентното право, които биха били по-малко ефективни от действия на ЕС и по-сложни и скъпо струващи от законодателство на европейско равнище. Следователно евентуално действие на равнището на ЕС е в съответствие с принципа на субсидиарност. Подобен подход е в подкрепа на Единната зона за плащания в евро (SEPA) и е в съответствие с Програмата в областта на цифровите технологии, по-конкретно създаването на цифров единен пазар. Той насърчава технологичните нововъведения и допринася за нов растеж и създаване на работни места, по-специално в областите на електронната търговия и търговията по мобилен телефон (мобилен търговия).

Нещо повече, предвид трансграничния характер на пазарите на плащания всяка една мярка, предприета от публичните власти с цел намаляване или изменение на равнището на таксите на едро (обменните такси) в една държава членка, би нарушила гладкото функциониране на пазара на плащания в цялата Общност и не би довела до интеграция на пазара, тъй като няма да допринесе за наличието на равнопоставеност в целия ЕС. Такъв би бил случаят например при въвеждане на различни национални мерки, насочени към регулирането или ограничаването на обменните такси, както се предвижда понастоящем в няколко държави членки.

Следователно предложението е в съответствие с принципа на субсидиарност.

Принцип на пропорционалност

Настоящото предложение е в съответствие с принципа на пропорционалност поради следните причини.

Настоящото предложение не надхвърля безспорно необходимото за постигане на заложените в него цели, а именно да спомогне за развитието на общоевропейски пазар на плащания в ЕС, който ще позволи на потребителите, търговците на дребно и другите предприятия да се възползват напълно от предимствата на вътрешния пазар на ЕС, в това число електронната търговия. Подобрените възможности за навлизане на пазара на общоевропейските участници, за повече иновации и капацитет за националните (и като цяло по-евтини) картови системи, съчетано с по-ограниченото използване на пари в брой, създават благоприятни условия за търговците на дребно и доставчиците на платежни услуги, независимо дали са банки или нови участници на пазара. Ефективната конкуренция на пазара на плащания с карти и на плащания, свързани с карти, ще се изрази в по-добри пазарни резултати, по-богат избор на доставчици на платежни услуги, включително общоевропейски такива и иновативни участници, както и в по-ниски разходи за търговците на дребно и потребителите. Тези икономии следва на свой ред да бъдат предадени от търговците към потребителите посредством цените на дребно.

Сами по себе си обменните такси, както и техните широко вариращи равнища, представляват пречка за интеграцията на пазара и за ефективната конкуренция, като ефектите от тях се подсилват от редица търговски правила, намаляващи прозрачността за търговците на дребно и потребителите, ограничаващи възможността на търговците на дребно да избират приемащ субект в друга държава членка и да ориентират потребителите към по-ефикасни средства за плащане.

Въз основа на консултации със заинтересованите страни, както е обобщено в оценката на въздействието, Комисията предлага съчетание от мерки за повишаване на ефективното функциониране на пазара, поставяне на тавани върху равнищата на обменните такси за трансгранични операции с потребителски дебитни и кредитни карти (на първи етап) и, на втори етап, поставяне на тавани върху равнищата на обменните такси за национални операции с потребителски дебитни и кредитни карти.

Липсата на регулация би оставила без решение проблемите, свързани с повишеното използване на двата международни участника на пазара и съответно постепенното изчезване на (като цяло по-евтините) национални картови системи. Потенциалните нови общоевропейски участници и иновативните участници ще реализират скромни икономии от мащаба и обхвата, докато търговците и потребителите ще продължат да плащат за разпокъсаните и скъпи европейски пазари на плащания (повече от 1 % от БВП на ЕС или 130 милиарда евро на година, по данни от ЕЦБ). Разрешаването на тези въпроси с помощта на действия по изпълнителни производства в областта на конкурентното право, по-специално въз основа на решението за MasterCard, би отнело много години и ще бъде винаги базирано на отделни случаи, като по този начин няма да може да се осигури равнопоставеност.

Необходимо и съобразено с целите е в обхвата да бъдат включени и националните, а не само трансграничните операции, което би облагодетелствало основно големите търговци на дребно. Ситуацията с трансграничните операции може да бъде разрешена бързо, като се създадат стимули за търговците на дребно да търсят по-евтини услуги по приемане извън граница, а за националните банкови общности или системи — да понижат таксите си за приемане. Подобен процес бе неотдавна приложен по отношение на директния дебит. Регламентът относно крайния срок за SEPA ограничава обменните такси за директен дебит, като премахва трансграничните обменни такси за директен дебит и допуска националните обменни такси да продължат да се прилагат до 2017 г. В резултат на това и предвид насочването на голям брой търговци към приемащи субекти от съседни държави, банките се ангажираха да премахнат своите обменни такси за директен дебит до 1 септември 2013 г.¹³¹⁴.

В резултат на едностранни ангажименти и задължения, поети в рамките на изпълнителни производства в областта на конкуренцията, в Съюза вече се извършват голям брой трансгранични платежни операции с карти при спазване на максималните такси, приложими на първия етап от настоящия регламент. Следователно тези елементи могат да бъдат въведени бързо. Националните обменни такси обаче ще трябва да бъдат изменени. Поради това е необходимо да се предвиди преходен период за националните платежни операции. Нещо повече, предложението не пречи на държавите членки да поддържат или да въвеждат по-ниски тавани или мерки с равностоен предмет или ефект чрез националното законодателство.

¹³ http://www.autoritedelaconcurrency.fr/user/standard.php?id_rub=418&id_article=1895

¹⁴ http://www.autoritedelaconcurrency.fr/user/standard.php?id_rub=418&id_article=1895

Освен това таваните върху обменните такси ще донесат ползи за търговците на дребно, които е по-вероятно да предадат тези ползи към своите клиенти, отколкото банките, предвид настоящите ниски равнища на конкуренция и мобилност в банковия сектор.

Същевременно потребителите вече плащат косвено обменните такси чрез цените на дребно, а потребителите, използващи пари в брой или дебитни карти, понастоящем субсидират употребата на по-скъпи карти от други потребители. Може да се възрази, че намаляването на обменните такси би насърчило банките да увеличат таксите за картодържатели. При все това, не съществуват данни за подобна връзка. Изглежда, че таксите за карти се определят основно от равнището на конкуренция в банкирането на дребно.

Въпреки че настоящото предложение ще спомогне за интеграцията на пазара, навлизането на пазара и благосъстоянието на потребителите и търговците на дребно, спорно е дали то ще има отрицателно въздействие върху установените доставчици на платежни услуги и върху банките. Очаква се поставянето на тавани върху обменните такси на тези равнища да има положителен ефект върху приемането на картите от търговците, което би подтикнало потребителите към по-широка употреба на карти. Увеличаването на обема на операциите с карти (чрез по-голямото им приемане) и икономии от обработка на плащания в брой би могло да компенсира поне частично банките за потенциалните загуби в резултат от тавана върху обменните такси. Намаляване на разходите би могло да се реализира и от по-малкия брой на тегления от терминални устройства АТМ.

Предвижданите тавани от 0,2 % и 0,3 % се основават на т.нар. „методология на безразличието на търговеца“, развита в икономическата литература, с която се определя равнището на таксата, която даден търговец би бил склонен да плати, ако можеше да сравни разходите от използването на платежната карта от потребителя с тези от некартови плащания (в брой). Процентите бяха изчислени въз основа на тази методология, като се използваха данни, събрани от четири национални централни банки. Тези проценти бяха приети от Visa, MasterCard и националната френска картова система *Groupement des Cartes Bancaires*. Следователно предложението е съобразено с посочените по-горе цели. Всички предлагани правила бяха подложени на тест за пропорционалност, за да се осигури съответстващо и пропорционално регулиране.

Избор на инструменти

Предлагани инструменти: регламент.

Други средства не биха били подходящи поради следните причини.

Равнищата на обменните такси и рестриктивните търговски правила налагат стандартизация на техническо ниво и възможно най-пълна хармонизация. Поради тази причина се предпочита регламент, а не директива. Освен това, поради мрежовия характер на сектора на плащанията повечето ползи ще бъдат факт едва когато процесът на преминаване от национални към европейски инструменти за обслужване на плащанията бъде завършен във всички държави членки. Тъй като директивата позволява потенциално различаващи се приложения на национално равнище, съществува рискът настоящата разпокъсаност на пазара да се запази. На последно място, необходимото за транспонирането ѝ време би забавило процеса на преминаване. Поради това се препоръчва за регулиране на обменните такси и рестриктивните търговски правила на пазара на плащания с карти и на пазарите на плащания по интернет и с мобилен телефон да бъде използван правният инструмент регламент.

Регламентът е в съответствие с основните права и спазва принципите, признати в Хартата на основните права на Европейския съюз, по-специално свободата на стопанска инициатива, правото на ефективни правни средства за защита или на справедлив съдебен процес, и трябва да се прилага в съответствие с тези права и принципи.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Предложението няма отражение върху бюджета на ЕС.

5. НЕЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ

Преглед/Преразглеждане/Клауза за изтичане на срока на действие

Предложението включва клауза за преглед.

Европейско икономическо пространство

Предложеният акт урежда въпроси, свързани с Европейското икономическо пространство (ЕИП), поради което действието му следва да обхване и ЕИП.

Подробно описание на предложението

С обобщеното представяне по-долу на същината на предложението за регламент се цели да се улесни процесът на вземане на решение.

Член 1 (Предмет и обхват) гласи, че регламентът засяга правилата за обменните такси във връзка с операциите с платежни карти и платежните операции, свързани с карти, в рамките на ЕС, когато получателят на плащането и неговият доставчик на платежна услуга за платежната операция се намират в ЕС, както и търговските правила, засягащи посочените плащания.

Член 2 съдържа определения, които са съгласувани във възможно най-голяма степен с използваните в Директива 2007/64/ЕО. Предвид обаче ограничения обхват на регламента в сравнение с Директивата за платежните услуги, някои от определенията бяха прецизирани с оглед на конкретните нужди на настоящото предложение.

В член 3 (Максимални обменни такси за трансгранични операции с потребителски дебитни и кредитни карти) се определят тавани за обменните такси на доставчиците на платежни услуги в размер от 0,2 % и 0,3 % за трансграничните операции с потребителски дебитни и кредитни карти, които да влязат в сила 2 месеца след публикуване на регламента.

В член 4 (Максимални обменни такси за всички операции с потребителски дебитни и кредитни карти) се определят тавани за обменните такси на доставчиците на платежни услуги в размер от 0,2 % и 0,3 % от стойността на операцията за всички операции с потребителски дебитни и кредитни карти, които да влязат в сила 2 години след публикуване на регламента.

В член 5 (Забрана за заобикаляне на таваните) се постановява, че за целите на прилагане на таваните по членове 3 и 4 нетната компенсация от получените и заплатените такси между издаващия субект и системата е включена в изчислението на заплатените и получени обменни такси с оглед на установяване на евентуално заобикаляне.

Член 6 (Лицензиране) постановява, че лицензите, предоставяни от системите за целите на издаването и приемането, не следва да бъдат ограничени до определена територия, а да обхващат цялата територия на Съюза.

В член 7 (Разделяне на платежната картова система и обработващите субекти) се предвижда, че следва да има разделяне на организационно равнище между системите и субектите, които обработват операциите, и се забранява дискриминацията на териториална основа в правилата за обработка, като същевременно се въвежда изискване за техническа съвместимост на системите на обработващите субекти.

В член 8 (Съвместяване на марките и избор на приложение) се постановява, че издаващият платежния инструмент субект решава дали приложението за плащане може да се основава на същата карта или портфейл. Изборът на използваното приложение за плащане остава за потребителя и не може да бъде предопределен предварително от издаващия субект чрез автоматични механизми към инструмента или към оборудването на мястото на продажбата.

В член 9 (Прилагане на диференцирани такси) се пояснява, че приемащите плащането банки предлагат и таксуват отделно получателите за различните категории и различните марки платежни карти, без да налагат една единствена цена, и предоставят точна информация за приложимите суми към различните категории и марки.

В член 10 (Правило за приемане на всички видове карти) се пояснява, че платежните системи и доставчиците на платежни услуги не могат да наложат на даден търговец на дребно да приеме дадена категория или марка, ако е приел друга категория или марка, освен ако за марката или категорията се прилага същата регулирана обменна такса като за другата марка или категория. Например търговците, които приемат потребителски дебитни карти, не могат да бъдат заставени да приемат потребителски кредитни карти, но може да бъдат задължени да приемат други потребителски дебитни карти.

В член 11 (Правила за ориентиране на избора на клиента към определен платежен инструмент) се пояснява, че платежните системи и доставчиците на платежни услуги не могат да попречат на търговците на дребно да ориентират избора на потребителите към използването на специфични платежни инструменти, предпочитани от търговеца на дребно. Тази разпоредба не засяга правилата за отстъпки и допълнителни такси, установени по силата на Директивата за платежните системи и член 19 от Директивата за правата на потребителите. Платежните системи и системите на доставчици на платежни услуги не могат да попречат на търговците да информират клиентите си за обменните такси и таксите за обслужване на търговец.

В член 12 (Информация за отделни платежни операции, предоставяна на получателя на плащането) се определя информацията, която доставчикът на платежни услуги предоставя на търговеца след изпълнението на отделна платежна операция, и се предвижда възможността тази информация да се предоставя периодично.

В член 13 (Компетентни органи) се уреждат процедурите за определяне на националните органи, които отговарят за прилагането на разпоредбите на регламента.

Член 14 (Санкции) изисква от държавите членки да приемат правила относно санкциите при нарушения на разпоредбите на регламента и да ги съобщят на Комисията.

Член 15 (Уреждане на спорове, извънсъдебни процедури за подаване на жалби и обезщетяване) налага на държавите членки да установят специални изисквания за уреждането на спорове между получателите на плащането и доставчиците на платежни услуги.

Член 16 (Клауза за преглед) предвижда четири години след влизане в сила на регламента Комисията да представи доклад, разглеждащ по-конкретно равнището на обменните такси. В този член са определени механизмите за оценка на ефективното прилагане на разпоредбите на регламента и, при необходимост, се съдържа предложение за неговото изменение.

В член 17 (Влизане в сила) се определя датата, на която регламентът влиза в сила.

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**относно обменните такси за платежни операции, свързани с карти**

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 114, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹⁵,като взеха предвид становището на Европейската централна банка¹⁶,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) Разпокъсаността на вътрешния пазар пречи на конкурентоспособността, растежа и създаването на работни места в рамките на Съюза. За правилното функциониране на вътрешния пазар е необходимо да бъдат премахнати преките и косвените пречки пред правилното функциониране и да бъде изграден интегриран пазар за електронни плащания без разлика между националните и трансграничните плащания.
- (2) Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹⁷ осигури правната основа за създаването вътрешен пазар за плащания в целия Съюз, тъй като значително улесни дейността на доставчиците на платежни услуги, установявайки еднакви правила по отношение на предоставянето на платежни услуги.
- (3) С Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета¹⁸ се установи принципът, че таксите, плащани от ползвателите за трансграничните плащания в евро, са равни на таксите за съответстващите плащания в границите на дадена държава членка, като това се отнася и за плащанията с карта в обхвата на настоящия регламент.

¹⁵ ОВ С [...], [...] г., стр. [...].¹⁶ ОВ С [...], [...] г., стр. [...].¹⁷ Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 г. относно платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 97/7/ЕО, 2002/65/ЕО, 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 97/5/ЕО, (ОВ L 319, 5.12.2007 г., стр. 1).¹⁸ Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001 (ОВ L 266, 9.10.2009 г., стр. 11).

- (4) С Регламент (ЕО) № 260/2012 на Европейския парламент и на Съвета¹⁹ бяха определени правилата за функционирането на кредитните преводи и директните дебити в евро на вътрешния пазар, но плащанията, свързани с карти, не бяха включени в обхвата му.
- (5) С Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета²⁰ бяха хармонизирани някои правила относно договорите, сключени между потребители и търговци, включително правилата относно таксите за използването на платежни средства, въз основа на които държавите членки трябва да забранят на търговците да начисляват на потребителите такси, които са по-високи от разходите, понесени от търговеца за използването на тези платежни средства.
- (6) Сигурните, ефикасни, конкурентоспособни и иновативни електронни плащания са от ключово значение, за да могат потребителите, търговците на дребно и дружествата да се възползват от всички предимства на вътрешния пазар, като тяхната роля нараства все повече с преминаването в световен план към електронна търговия.
- (7) В няколко държави членки²¹ тече процес по изготвяне на законодателство за регулиране на обменните такси, обхващащо редица въпроси, сред които таваните на различни равнища върху обменните такси, таксите за търговец, правилата за използване на всички видове карти или мерките за ориентиране на избора на потребителите към определен платежен инструмент. В редица държави членки съществуват административни решения по тези въпроси, но те варират значително. Предвид вредата от обменните такси за търговците на дребно и за потребителите, се очаква на национално равнище да бъдат внесени нови регулаторни мерки, насочени към преодоляване на съществените различия при тези такси. Вероятно е подобни национални мерки да се превърнат в значителна пречка пред доизграждането на вътрешния пазар в областта на плащанията с карта, по интернет и с мобилен телефон, свързани с карти, и следователно те биха възпрепятствали свободата на предоставяне на услуги.
- (8) Платежните карти са най-често използваният електронен платежен инструмент за покупки на дребно. Интеграцията на пазара на платежни карти в Съюза далеч не е завършена, тъй като много средства за разплащане не получават развитие отвъд националните си граници, а за новите общеевропейски доставчици е трудно да навлязат на пазара. Липсата на интеграция на пазара към настоящия момент се изразява в по-високи цени и по-беден избор на платежни услуги за потребителите и за търговците на дребно, както и в по-ограничени възможности за използване на предимствата на вътрешния пазар. Следователно е необходимо да бъдат премахнати пречките пред ефективното функциониране на пазара на карти, включително пред плащанията с мобилен телефон и по интернет,

¹⁹ Регламент (ЕС) № 260/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 г. за определяне на технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебити в евро и за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009 (ОВ L 94, 30.3.2012 г., стр. 22).

²⁰ Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 64)

²¹ Италия, Унгария, Полша и Обединеното кралство.

свързани с картови операции, които продължават да възпрепятстват разгръщането на цялостен интегриран пазар.

- (9) За да може вътрешният пазар да функционира ефективно, следва използването на разплащания по електронен път да бъде насърчавано и улеснявано в полза на търговците на дребно и потребителите. Разплащанията с карта и другите разплащания по електронен път могат да бъдат използвани за по-разнообразни цели, включително за онлайн плащания, така че да се извлекат ползите от вътрешния пазар и електронната търговия, като същевременно на търговците на дребно се осигурява един потенциално сигурен начин на разплащане. Следователно преминаването от плащания в брой към плащания с карти или плащания, свързани с карти, би могло да донесе ползи за търговците на дребно и за потребителите, при условие че таксите за използване на платежните системи са определени на икономически изгодно равнище, като допринасят за развитието на иновациите и за навлизането на пазара на нови оператори.
- (10) Една от основните практики, възпрепятстващи функционирането на вътрешния пазар на плащания с карти или плащания, свързани с карти, е широкото разпространение на обменни такси, които не са предмет на регулиране в повечето държави членки. Обменните такси са междубанкови такси, обикновено прилагани между доставчиците на платежни услуги по приемане на карти и доставчиците на платежни услуги по издаване на карти, които са част от дадена картова система. Обменните такси са основна част от таксите, които търговците трябва да заплащат на доставчиците на платежни услуги по приемане за всяка картова операция. На свой ред търговците включват тези разходи по картата в крайните цени на стоките и услугите. Изглежда, че на практика конкуренцията между картовите системи е главно насочена към убеждаване на възможно най-голям брой доставчици на платежни услуги по издаване (напр. банки) да издадат техните карти, което обикновено води до *по-високи*, а не до *по-ниски* обменни такси на пазара, което е в разрез с нормалния дисциплиниращ ефект на конкуренцията в една пазарна икономика. Регулирането на обменните такси би подобрило функционирането на вътрешния пазар.
- (11) Наличното към момента голямо разнообразие от обменни такси и техните равнища пречи на появата на нови общеевропейски участници въз основа на бизнес модели с по-ниски обменни такси, което е в ущърб на потенциалните икономии от мащаба и обхвата и повишената в резултат на това ефикасност. Това оказва отрицателно въздействие върху търговците на дребно и потребителите и пречи на развитието на иновации. Фактът, че общеевропейските участници са длъжни да предложат на банките издатели поне най-високото равнище на обменните такси, съществуващо на пазара, на който искат да навлязат, също спомага за трайната разпокъсаност на пазара. Действащите национални системи, които предлагат по-ниски или нулеви обменни такси, биха могли да бъдат принудени да напуснат пазара поради натиск от страна на банките да получават по-високи приходи от обменни такси. В резултат на това потребителите и търговците са изправени пред ограничен избор, по-високи цени и по-ниско качество на платежните услуги, като възможностите им за ползване на общеевропейски решения за плащане са ограничени. В допълнение, търговците на дребно не могат да преодолеят разликите в таксите чрез използване на услуги по приемане на карти, предлагани от банки в други държави членки. Специфичните правила, налагани от платежните системи, предвиждат за всяка платежна операция да се прилага

обменната такса на „мястото на продажбата“ (държавата на търговеца на дребно). Това пречи на приемащите плащането банки да предлагат успешно своите услуги отвъд граница. То пречи и на търговците на дребно да намалят своите разходи за плащания в полза на потребителите.

- (12) Прилагането на съществуващото законодателство от Комисията и националните органи по защита на конкуренцията не доведе до подобряване на ситуацията.
- (13) Следователно, за да се избегне разпокъсаността на вътрешния пазар и значителното нарушаване на конкуренцията поради разминаващите се закони и административни решения, е необходимо да бъдат взети мерки в съответствие с член 114 от ДФЕС за разрешаване на проблема с високите и вариращи обменни такси, за да може доставчиците на платежни услуги да предлагат своите услуги отвъд граница, а потребителите и търговците на дребно да ползват трансгранични услуги.
- (14) Прилагането на настоящия регламент е независимо от прилагането на националните правила и правилата на Съюза в областта на конкуренцията. То не следва да попречи на държавите членки да поддържат или да въвеждат по-ниски тавани или мерки с равностоен предмет или ефект с помощта на национални законодателни мерки.
- (15) В настоящия регламент е възприет поетапен подход. Като първа стъпка е необходимо да се вземат мерки за улесняване на трансграничните дейности по издаване и приемане на операции с платежни карти. Необходимата правна яснота следва да бъде постигната, като на търговците се позволи да избират приемащ субект извън тяхната собствена държава членка („трансгранично приемане на плащанията“) и се наложи максимално равнище върху трансграничните обменни такси за приети трансгранични операции. В допълнение, лицензите за издаване или приемане на платежни инструменти следва да бъдат валидни без географски ограничения в рамките на Съюза. Тези мерки биха улеснили гладкото функциониране на вътрешния пазар за разплащания с карти, по интернет и с мобилен телефон, в полза на потребителите и търговците на дребно.
- (16) В резултат на едностранни ангажименти и задължения, поети в рамките на изпълнителни производства в областта на конкуренцията, в Съюза вече се извършват много трансгранични платежни операции с карти при спазване на максималните обменни такси, приложими на първия етап от настоящия регламент. Поради това следва свързаните с тези операции разпоредби да влязат в сила бързо, за да създадат възможности за търговците на дребно да търсят по-евтини услуги по приемане извън граница и да осигурят стимул на националните банкови общности или системи да понижат таксите си за приемане.
- (17) Необходимо е да се предвиди преходен период за националните операции, за да се даде време на доставчиците на платежни услуги и на системите да се приспособят към новите изисквания. Следователно, две години след влизането в сила на настоящия регламент прилагането на тавани върху обменните такси за операции с потребителски карти следва да бъде разширено, така че да обхване всички плащания — както трансграничните, така и националните, с оглед да се осигури доизграждането на вътрешния пазар на плащания, свързани с карти.
- (18) С цел да се улесни трансграничното приемане на плащанията, максималната обменна такса за всички (*трансгранични и национални*) операции с

потребителски дебитни карти и платежни операции, *свързани с карти*, следва да бъде в размер от 0,20 %, а максималната обменна такса за всички (*трансгранични и национални*) операции с потребителски кредитни карти и платежни операции, *свързани с карти*, на тяхна основа, следва да бъде в размер от 0,30 %.

- (19) Тези тавани се основават на т.нар. „методология на безразличието на търговеца“, развита в икономическата литература, с която се определя равнището на таксата, която даден търговец би бил склонен да плати, ако можеше да сравни разходите по използване на платежната карта от потребителя с разходите по некартови плащания (в брой) (като се взема предвид таксата за услуга, заплатена на приемащите плащането банки, т.е. таксата за обслужване на търговец, която е в допълнение към обменната такса). По този начин таваните стимулират използването на ефикасни платежни инструменти, като насърчават онези карти, които предлагат по-високи ползи от операцията, и същевременно предотвратяват несъразмерните такси за търговеца, които биха довели до скрити разходи за потребителите. От друга страна, прекалено високите такси за търговеца биха могли да се дължат на колективните договорености за обменни такси, тъй като търговците не са склонни да отказват скъпите платежни инструменти от опасения да не изгубят клиентите си. Опитът е показал, че посочените равнища отговарят на целите, тъй като те не поставят под въпрос функционирането на международните картови системи и доставчиците на платежни услуги. Те също така носят ползи за търговците на дребно и потребителите и осигуряват правна сигурност.
- (20) Настоящият регламент следва да обхваща всички операции, при които доставчикът на платежни услуги на платеца и доставчикът на платежни услуги на получателя на плащането са установени в Съюза.
- (21) В съответствие с принципа за технологична неутралност, заложен в Програмата в областта на цифровите технологии за Европа, настоящият регламент следва да се прилага към платежни операции, свързани с карти, независимо от средата, в която се извършва операцията, в т.ч. чрез инструменти и услуги за плащане на дребно, било то офлайн, онлайн или мобилни.
- (22) Обикновено операциите с платежни карти се извършват въз основа на два главни бизнес модела — т. нар. тристранна платежна картова система (картодържател – система за приемане и издаване – търговец) и четиристранна картова система (картодържател – банка издател – приемаща плащането банка – търговец). Много четиристранни платежни картови системи използват ясно обявена, най-често многостранна обменна такса. Обменните такси (такси, плащани от приемащите плащането банки, за да стимулират издаването и използването на карти) не са ясно обявени в тристранните платежни картови системи. Предвид съществуването на необявените обменни такси и с оглед на създаването на равнопоставени условия следва тристранните платежни картови системи, използващи доставчици на платежни услуги като издаващи или приемащи субекти, да бъдат разглеждани като четиристранни платежни картови системи и да бъдат подчинени на същите правила, докато изискванията за прозрачност и другите мерки, свързани с търговските правила, следва да се прилагат за всички доставчици.
- (23) Важно е да се гарантира, че разпоредбите относно обменните такси, плащани или получавани от доставчиците на платежни услуги, няма да се заобикалят чрез

алтернативни такси към доставчиците на платежни услуги по издаване. За да се предотврати подобно заобикаляне, следва „нетната компенсация“ от таксите, които доставчиците на платежни услуги по издаване плащат и съответно получават от дадена картова платежна система, да бъде считана за обменна такса. При изчисляването на обменната такса за целите на проверка за наличие на заобикаляне следва да се взема предвид целият размер на плащанията и стимулите, получени от даден доставчик на платежни услуги по издаване от дадена платежна картова система във връзка с регулираните операции, като се извадят таксите, платени на системата от доставчика на платежни услуги по издаване. Разглежданите плащания, стимули и такси могат да бъдат преки (напр. свързани с обема на операцията или специфични за дадена операция), както и косвени (в т.ч. пазарни стимули, бонуси, отстъпки за постигане на определени обеми на операциите).

- (24) По правило потребителите нямат информация за таксите, плащани от търговците за платежните инструменти, които те използват. Същевременно редица стимулиращи практики, прилагани от доставчиците на платежни услуги по издаване (като пътнически ваучери, бонуси, отстъпки, отмяна на плащания, безплатни застраховки и т.н.), може да ориентират потребителите към използването на платежни инструменти, генериращи високи такси за доставчиците на платежни услуги по издаване. За да се предотврати това, мерките за налагане на ограничения върху обменните такси следва да се прилагат единствено спрямо платежните карти, които са се превърнали в масови продукти и обикновено за търговците е трудно да ги откажат поради тяхното широко разпространено издаване и използване (напр. потребителски дебитни и кредитни карти). С оглед да се повиши ефективното функциониране на пазара в нерегулираните части от сектора и да се ограничи прехвърлянето на стопанска дейност към нерегулираните части от сектора, е необходимо да се приемат поредица от мерки, включително разделяне на системата и инфраструктурата, право получателят на плащането да ориентира платеца към определен платежен инструмент и възможност получателят на плащането да приема избирателно платежните инструменти.
- (25) Разделянето на системата от инфраструктурата би следвало да позволи на всички обработващи субекти да се конкурират за привличане на клиенти на системата. Тъй като разходите за обработка формират значителна част от общите разходи за приемане на картата, е важно тази част от веригата на стойността да бъде отворена за ефективна конкуренция. Въз основа на разделянето на системата и инфраструктурата картовите системи и обработващите субекти следва да бъдат независими по отношение на правната си форма, организацията и процеса на вземане на решения. Те следва да не подлагат на дискриминация другите участници на пазара, като например си предоставят преференциално третиране или привилегирована информация, която не е достъпна за конкурентите им в техния съответен пазарен сегмент, като налагат прекомерни изисквания за информация на своите конкурентите в техния съответен пазарен сегмент, като субсидират взаимно съответните си дейности или имат общи процедури за управление. Подобни дискриминационни практики допринасят за разпокъсаността на пазара, оказват отрицателно въздействие върху навлизането на пазара на нови участници и пречат на установяването на общеевропейски участници, като по този начин възпрепятстват доизграждането на вътрешния пазар на разплащания с карти, по

интернет и с мобилен телефон, в ущърб на търговците на дребно, дружествата и потребителите.

- (26) Правилата на системата, следвани от системите за платежни карти, и практиките, прилагани от доставчиците на платежни услуги, обикновено държат в неведение търговците и потребителите относно разликите в таксите и намаляват прозрачността на пазара, като „обединяват“ таксите или не позволяват на търговците да изберат по-евтина марка карти или съвместни карти на различни марки, или да ориентират потребителите към използването на такива по-евтини карти. Дори и търговците да имат представа за различията в разходите, правилата на системата често им пречат да предприемат действия за намаляване на таксите.
- (27) Платежните инструменти са свързани с различни разходи за получателя на плащането, като някои инструменти са по-скъпи от други. Освен в случаите когато даден платежен инструмент е наложен от закона за определени категории плащания и не може да бъде отхвърлен поради статута му на законно платежно средство, получателят на плащането следва да бъде свободен да ориентира избора на платците към използването на определен платежен инструмент. Картовите системи и доставчиците на платежни услуги налагат няколко ограничения върху получателите на плащането в това отношение, примери за които са ограниченията върху възможността на получателя да откаже определени платежни инструменти поради слабата им употреба, върху предоставянето на информация на платеца относно таксите, заплатени от получателя на плащането за определени платежни инструменти, или ограниченията, налагани върху получателя на плащането, относно броя на касите в салона, които да приемат определени платежни инструменти. Тези ограничения следва да бъдат премахнати.
- (28) В съответствие с член 55 от предложението COM (2013)547 получателят на плащането може да ориентира платеца към използването на определен платежен инструмент. От получателя на плащането обаче не следва да бъдат изисквани никакви такси за използването на платежни инструменти, обменните такси за които се регулират по силата на настоящия регламент, тъй като в подобни ситуации предимствата на допълнителното облагане са ограничени, като същевременно се създава объркване на пазара.
- (29) Правилото за приемане на всички видове карти представлява двустранно задължение, с което доставчиците на платежни услуги по издаване и платежните картови системи заставят получателите на плащането да приемат, от една страна, всички карти от една и съща марка (елементът „приемане на всички *продукти*“), независимо от различните разходи за тези карти, и от друга страна, независимо от отделната банка издател, която е издала картата (елементът „приемане на всички *издаващи субекти*“). В интерес на потребителя е получателят на плащането да не може да прави разграничение между различните издаващи субекти или картодържателите за една и съща категория карти, а платежните системи и доставчиците на платежни услуги могат да наложат подобно задължение на получателите на плащането. Следователно, макар елементът „приемане на всички *издаващи субекти*“ от правилото за приемане на всички видове карти да е оправдано правило в рамките на една платежна картова система, тъй като пречи на получателите на плащането да правят разграничение между отделните банки, които са издали карта, елементът „приемане на всички *продукти*“ по своята същност е обвързваща практика, вследствие на която

приемането на карти с ниски разходи се обвързва с приемане на карти с високи разходи. Премахването на елемента „приемане на всички *продукти*“ от правилото за приемане на всички видове карти би позволило на търговците да предлагат само платежни карти с ниски разходи, което би донесло ползи за потребителите благодарение на намалените разходи за търговците. Така търговците, приемащи дебитни карти, няма да бъдат заставяни да приемат и кредитни карти, а онези от тях, които приемат кредитни карти, няма да бъдат заставяни да приемат корпоративни карти. При все това, за да се защити потребителят и неговото право да използва платежни карти, когато пожелае, търговците следва да бъдат задължени да приемат всички карти, които подлежат на една и съща регулирана обменна такса. Подобно ограничение би довело до по-конкурентна среда за картите с обменни такси, които не се регулират по силата на настоящия регламент, тъй като търговците ще имат по-силна позиция при договаряне на условията, при които приемат подобни карти.

- (30) За ефективното функциониране на ограниченията на правилото за приемане на всички видове карти е от съществено значение да бъде налична определена информация. На първо място, получателите на плащането следва да могат да разграничават различните категории карти. Следователно различните категории следва да бъдат видимо и електронно разпознаваеми на устройството. На второ място, платецът също следва да бъде информиран дали неговият(ите) платежен(ни) инструмент(и) се приемат на дадено място на продажба. Необходимо е получателят на плащането да информира платеца за всяко ограничение върху използването на дадена марка по същото време и при същите условия, при които се подава и информацията, че дадена марка се приема.
- (31) За да се осигури възможност за получаване на обезщетение при неправилно прилагане на настоящия регламент или при възникване на спорове между ползватели на платежни услуги и доставчици на платежни услуги, държавите членки следва да въведат подходящи и ефективни извънсъдебни процедури за разглеждане на жалби и обезщетяване. Държавите членки следва да установят система от санкции, приложими за нарушения на настоящия регламент, и да гарантират, че тези санкции са ефективни, пропорционални и възпиращи, както и че се прилагат.
- (32) Тъй като целите на настоящия регламент, по-точно установяване на еднакви изисквания по отношение на операциите с платежни карти и операциите по интернет и мобилни устройства, свързани с картови плащания, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки и поради обхвата на действието могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигането на тези цели.
- (33) Настоящият регламент е в съответствие с основните права и спазва принципите, признати в Хартата на основните права на Европейския съюз, по-специално свободата на стопанска инициатива, правото на ефективни правни средства за защита или на справедлив съдебен процес, и трябва да се прилага в съответствие с тези права и принципи.

ГЛАВА I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Обхват

1. Настоящият регламент определя еднакви технически и търговски изисквания за операциите с платежни карти, извършвани в рамките на Съюза, когато както доставчикът на платежна услуга на платеца, така и доставчикът на платежна услуга на получателя на плащането са установени в Съюза.
2. Настоящият регламент не следва да се прилага за парични инструменти, които могат да бъдат използвани само в ограничена мрежа, предназначени за посрещането на конкретни нужди и за използване само по ограничен начин, защото позволяват на държателя на конкретния инструмент да придобива стоки или услуги само в помещенията на издаващия субект, в рамките на ограничена мрежа от доставчици на услуги по пряк търговски договор с професионален издаващ субект, или защото те могат да се използват само за придобиване на ограничен набор от стоки или услуги.
3. Глава II не се прилага по отношение на:
 - а) операциите с корпоративни карти;
 - б) тегленето на пари в брой от терминални устройства АТМ и
 - в) операциите с карти, издадени от тристранни платежни картови системи.
4. Член 7 не се прилага към тристранните платежни картови системи.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- (1) „приемащ субект“ означава доставчик на платежни услуги, който влиза в пряк или непряк договор с получател на плащането за обработка на платежните операции на получателя на плащането;
- (2) „издаващ субект“ означава доставчик на платежни услуги, който влиза в пряк или непряк договор с платец за инициране, обработка и сетълмент на платежните операции на платеца;
- (3) „потребител“ означава физическо лице, което при договори за предоставяне на платежни услуги, уредени с настоящия регламент, извършва дейност, различна от неговото занятие, професионална или стопанска дейност;
- (4) „операция с дебитна карта“ означава платежна операция с карта, включително с предплатени карти, свързана с достъп до текуща или спестовна сметка, от която сумата се дебитираща в срок от 48 часа или по-малко, след като операцията е била разрешена/инициирана.

- (5) „операция с кредитна карта“ означава платежна операция с карта, при която сетълмент се извършва повече от 48 часа, след като операцията е била разрешена/инициирана.
- (6) „корпоративна карта“ означава всяка платежна карта, издадена на предприятия или субекти от публичния сектор, използването на която се ограничава до бизнес разходите на служителите или длъжностните лица, или карта, издадена на самонаети физически лица, развиващи стопанска дейност, използването на която се ограничава до бизнес разходите на тези самонаети физически лица или техните служители;
- (7) „платежна операция, свързана с карта“ означава услуга по приключване на платежна операция чрез всякакви картови, телекомуникационни, цифрови или информационно-технологични устройства или софтуер, ако това се изразява в платежна операция с карта. От платежните операции, свързани с карти, се изключват операциите на основата на други видове платежни услуги.
- (8) „трансгранична платежна операция“ означава платежна операция с карта или платежна операция, свързана с карта, инициирана от получател на плащането или от платец, ако доставчикът на платежни услуги на платеща и доставчикът на платежни услуги на получателя на плащането са установени в различни държави членки или ако платежната карта е издадена от доставчик на платежни услуги по издаване, установен в държава членка, различна от мястото на продажбата;
- (9) „обменна такса“ означава такса, заплащана пряко или косвено (т.е. чрез трета страна) за всяка операция между доставчиците на платежни услуги на платеща и на получателя на плащането, участващи в платежна операция с карта или в платежна операция, свързана с карта;
- (10) „такса за обслужване на търговец“ означава такса, заплащана на приемащия субект от получателя на плащането за всяка операция, и състояща се от обменната такса, таксата, свързана с платежната система и обработката на операцията, и маржа на приемащия субект;
- (11) „получател на плащането“ означава физическо или юридическо лице, определено за краен получател на средства, които са предмет на платежна операция;
- (12) „платец“ означава физическо или юридическо лице, което е титуляр на платежна сметка и разрешава изпълнението на платежно нареждане по тази сметка или, когато такава липсва, физическо или юридическо лице, което подава платежно нареждане;
- (13) „платежна картова система“ означава единен набор от правила, практики, стандарти и/или насоки за прилагане относно изпълнението на платежни операции на територията на Съюза и в рамките на държавите членки, който е отделен от всяка инфраструктура или платежна система, поддържаща функционирането му;
- (14) „четиристранна платежна картова система“ означава платежна картова система, в рамките на която се извършват плащания от платежната сметка на картодържател към платежната сметка на получател на плащането, с посредничеството на системата, доставчика на платежни услуги по издаване на платежни карти (от страната на картодържателя) и доставчика на платежни

услуги по приемане (от страната на получателя на плащането), както и операции, свързани с карти, на основата на същата структура;

- (15) „тристранна платежна картова система“ означава платежна картова система, в рамките на която се извършват плащания от платежна сметка, държана от системата от името на картодържателя, към платежна сметка, държана от системата от името на получателя на плащането, както и операции, *свързани с карти*, на основата на същата структура. Когато тристранната платежна картова система лицензира други доставчици на платежни услуги да издават и/или приемат платежни карти, тя се счита за четиристранна платежна картова система;
- (16) „платежен инструмент“ означава всяко (всички) персонализирано(и) устройство(ва) и/или набор от процедури, договорени между ползвателя на платежни услуги и доставчика на платежни услуги и използвани от ползвателя на платежни услуги или от негово име, с цел подаване на платежно нареждане;
- (17) „платежен инструмент, свързан с карта“ означава всеки платежен инструмент, включително карта, мобилен телефон, компютър или всякакво друго технологично устройство, съдържащо подходящо приложение, използвано от платеца да подаде платежно нареждане, което не е кредитен превод или директен дебит съгласно определението в член 2 от Регламент (ЕС) № 260/2012;
- (18) „приложение за плащане“ означава компютърен софтуер или равностойно на него приложение, заредено на устройство, даващо възможност за инициране на платежни операции, свързани с карти, и позволяващо на платеца да подава платежни нареждания;
- (19) „платежно нареждане“ означава всяко нареждане от платеца към доставчика на платежни услуги, с което се разпорежда изпълнението на платежна операция;
- (20) „операция с платежна карта“ означава платежна операция, извършена с платежна карта или с помощта на инфраструктура за операции с платежна карта и основана на търговските правила за операция с платежна карта;
- (21) „доставчик на платежни услуги“ означава физическо или юридическо лице, лицензирано да предоставя платежните услуги, изброени в приложението към Директива 2007/64/ЕО. Доставчикът на платежни услуги може да бъде издаващ или приемащ субект, или и двете;
- (22) „ползвател на платежни услуги“ означава физическо или юридическо лице, което се ползва от платежната услуга в качеството си на платец или на получател на плащането, или и в двете качества;
- (23) „платежна операция“ означава действие, предприето от платеца или от негово име или от получателя на плащането, по прехвърляне на средства, независимо от основното правоотношение между платеца и получателя на плащането;
- (24) „обработка“ означава извършването на услуги по обработка на платежни операции, изразяващи се в действия, необходими за изпълнението на инструкции за плащане между приемащия и издаващия субект;
- (25) „обработващ субект“ означава всяко физическо или юридическо лице, предоставящо услуги по обработка на платежни операции;

Глава II

ОБМЕННИ ТАКСИ

Член 3

Обменни такси за трансгранични операции с потребителски дебитни или кредитни карти

1. След изтичането на два месеца от влизането в сила на настоящия регламент доставчиците на платежни услуги не могат да предлагат, нито изискват по отношение на трансграничните операции с дебитни карти обменна такса *за операция* или друго договорено възнаграждение с равностоеен предмет или ефект, която да е по-висока от 0,2 % от стойността на операцията.
2. След изтичането на два месеца от влизането в сила на настоящия регламент, доставчиците на платежни услуги не могат да предлагат, нито изискват по отношение на трансграничните операции с кредитни карти обменна такса *за операция* или друго договорено възнаграждение с равностоеен предмет или ефект, която да е по-висока от 0,3 % от стойността на операцията.

Член 4

Обменни такси за всички операции с потребителски дебитни или кредитни карти

1. След изтичането на два месеца от влизането в сила на настоящия регламент, доставчиците на платежни услуги не могат да предлагат, нито изискват обменна такса *за операция* или друго договорено възнаграждение с равностоеен предмет или ефект, която да е по-висока от 0,2 % от стойността на операцията за всички операции, свързани с дебитни карти.
2. След изтичането на два месеца от влизането в сила на настоящия регламент, доставчиците на платежни услуги не могат да предлагат, нито изискват обменна такса *за операция* или друго договорено възнаграждение с равностоеен предмет или ефект, която да е по-висока от 0,3 % от стойността на операцията за всички операции, свързани с кредитни карти.

Член 5

Забрана за заобикаляне на таваните

За целите на прилагането на таваните, посочени в член 3 и член 4, всяка нетна компенсация, която банката издател получава от платежна картова система във връзка с платежни операции или свързани с тях дейности, се третира като част от обменната такса.

Глава III

ТЪРГОВСКИ ПРАВИЛА

Член 6

Лицензиране

1. Забраняват се всички териториални ограничения в рамките на Съюза и всички разпоредби с равностоеен ефект по отношение на лицензионните споразумения за операции по издаване или приемане на платежни карти.
2. Забраняват се всички териториални ограничения в рамките на Съюза и всички разпоредби с равностоеен ефект по отношение на правилата за четиристранните платежни картови системи.
3. Забраняват се всички изисквания или задължения за получаване на специфични за дадена държава лицензи или разрешения за извършване на трансгранична дейност, както и всички разпоредби с равностоеен ефект по отношение на лицензионните споразумения за операции по издаване или приемане на платежни карти.
4. Забраняват се всички изисквания или задължения за получаване на специфични за дадена държава лицензи или разрешения за извършване на трансгранична дейност, както и всички разпоредби с равностоеен ефект по отношение на правилата за четиристранните платежни картови системи.

Член 7

Разделяне на платежната картова система и обработващите субекти

1. Платежните картови системи и обработващите субекти са независими по отношение на правната си форма, организацията и процеса на вземане на решения. Те не правят разграничение между своите дъщерни предприятия или акционери, от една страна, и ползвателите на тези системи и други договорни партньори, от друга страна, и в частност при предлагането на която и да е своя услуга не поставят условие за другата страна по договора да приеме която и да било друга тяхна услуга.
2. Платежните картови системи осигуряват възможност съобщенията за разрешаване и клиринг на операции с една карта да бъдат разделени и обработвани от различни обработващи субекти.
3. Забранява се всяка териториална дискриминация в правилата за обработка, прилагани от платежните картови системи.
4. Обработващите субекти в рамките на Съюза гарантират, че техните системи са оперативно съвместими от техническа гледна точка със системите на другите обработващи субекти в рамките на Съюза посредством използването на стандартите, разработени от международни и европейски органи по стандартизация. Освен това, обработващите субекти не приемат, нито прилагат търговски правила, които ограничават оперативната съвместимост с други обработващи субекти в рамките на Съюза.

Член 8

Съвместяване на марките и избор на приложение

1. Забраняват се всички правила на системите или правила в лицензионните споразумения, които възпрепятстват или пречат на издаващия субект да съвместява две или повече различни марки платежни инструменти върху картови, телекомуникационни, цифрови или информационно-технологични устройства.
2. Всяка разлика в третирането на издаващите или приемащите субекти в правилата на системите или правилата в лицензионните споразумения относно съвместяването на марките върху картови, телекомуникационни, цифрови или информационно-технологични устройства подлежи на обективна обосновка и е недискриминираща.
3. Платежните картови системи не налагат изисквания за докладване, задължения за плащане на такси или други задължения със същия предмет или ефект върху доставчиците на платежни услуги по издаване и приемане за операции, извършвани с всяко устройство, върху което е изобразена тяхната фирмена марка, във връзка с операциите, за които не се използва тяхната система.
4. Всички принципи за направление, целящи насочване на операциите по определен канал или процес и всички други технически стандарти и изисквания и стандарти и изисквания за сигурността по отношение на работата с повече от една марка платежни карти върху картови, телекомуникационни, цифрови или информационно-технологични устройства, са недискриминиращи и се прилагат по недискриминиращ начин.
5. Когато дадено устройство за плащане предлага избор между различни марки платежни инструменти, марката, приложена във връзка с платежната операция, се определя от платеца на мястото на продажбата.
6. Платежните картови системи, издаващите субекти, приемащите субекти и доставчиците на инфраструктура за работа с платежни карти не вграждат автоматични механизми, софтуер или устройства в платежния инструмент или в оборудването, използвано на мястото на продажбата, които ограничават избора на платеца при използването на платежен инструмент със съвместни марки.

Член 9

Прилагане на диференцирани такси

1. Приемащите субекти предлагат и налагат на получателя на плащането отделно обособени такси за обслужване на търговец за различните категории и различните марки платежни карти, освен ако търговците поискат в писмен вид доставчиците на платежни услуги по приемане да налагат обединени такси за обслужване на търговец.
2. В споразуменията между доставчиците на платежни услуги по приемане и получателите на плащането се включва отделно обособена информация за размера на таксите за обслужване на търговец, за обменните такси и за таксите на системата, приложими във връзка с всяка категория и марка платежни карти.

Член 10

Правило за приемане на всички видове карти

1. Платежните системи и доставчиците на платежни услуги не прилагат правила, които могат да задължат получателя на плащането, приемащ карти и други платежни инструменти, издадени от един доставчик на платежни услуги по издаване в рамките на дадена система за платежни инструменти, да приеме и други платежни инструменти от същата марка и/или категория, издадени от други доставчици на платежни услуги по издаване, освен ако те подлежат на една и съща регулирана обменна такса.
2. Ограничаването на правилото за приемане на всички видове карти, посочено в параграф 1, е независимо от възможността платежните системи и доставчиците на платежни услуги да предвидят определени карти да не могат да бъдат отказвани въз основа на самоличността на доставчика на платежни услуги по издаване или на картодържателя.
3. Търговците, които вземат решение да не приемат всички карти или други платежни инструменти на дадена платежна картова система, уведомяват потребителите ясно и еднозначно по същото време, по което информират потребителя за приемането на други карти и платежни инструменти на системата. Тази информация се излага на видно място на входа на помещението, на касата или на уебсайта или друго приложимо електронно или мобилно средство и се предоставя на платеща своевременно и преди той да влезе в споразумение за покупка с получателя на плащането.
4. Доставчиците на платежни услуги по издаване гарантират, че техните платежни инструменти са разпознаваеми на външен вид и по електронен път, като позволяват на получателите на плащането да различат без съмнение кои категории предплатени, дебитни, кредитни или корпоративни карти или плащания, свързани с карти, на тяхна основа, е избрал платещът.

Член 11

Правила за ориентиране на избора на потребителите към определен платежен инструмент

1. Забраняват се всички правила в лицензионните споразумения, правила на системата, прилагани от платежните картови системи, и правила в споразуменията между доставчиците на платежни услуги по приемане на карти и получателите на плащането, които пречат на получателите на плащането да ориентират избора на потребителите към използването на предпочитан от получателя на плащането платежен инструмент. Забраната обхваща и всички правила, които възпрепятстват получателите на плащането да третират платежни инструменти на дадена система повече или по-малко благоприятно от други.
2. Забраняват се всички правила в лицензионните споразумения, правила на системата, прилагани от платежните картови системи, и правила в споразуменията между доставчиците на платежни услуги по приемане на карти и получателите на плащането, които пречат на получателите на плащането да дават информация на платците за обменните такси и за таксите за обслужване на търговец.

3. Параграфи 1 и 2 се прилагат независимо от правилата за таксите, отстъпките или другите начини за ориентиране към определен платежен инструмент, установени в член 55 от предложение COM (2013)547 и в член 19 от Директива 2011/83/ЕС²².

Член 12

Информация за отделни платежни операции, предоставяна на получателя на плащането

1. След изпълняването на отделна платежна операция доставчикът на платежни услуги на получателя на плащането предоставя на получателя на плащането следната информация:
- а) референтния номер, така че получателят на плащането да може да разпознае операцията;
 - б) сумата на платежната операция във валутата, с която е заверена платежната сметка на получателя на плащането;
 - в) сумата на всички такси, свързани с платежната операция, като размерът на обменната такса се посочва отделно.
- С предварителното и изрично съгласие на получателя на плащането информацията, посочена в първата алинея, може да бъде групирана по марка, приложение, категория платежен инструмент и ставки на обменните такси, приложими към операцията.
2. В договорите между приемащите субекти и получателите на плащането може да се включи клауза информацията, посочена в параграф 1, първа алинея, да се предоставя или да се осигурява на разположение периодично поне веднъж месечно и по уговорен начин, който позволява на получателите на плащането да съхраняват или да възпроизвеждат информацията в непроменен вид.

Глава IV

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 13

Компетентни органи

1. Държавите членки определят компетентните органи, които са оправомощени да осигурят прилагането на настоящия регламент и на които са предоставени правомощия за разследване и прилагане на законодателството.
2. Държавите членки могат да определят съществуващи органи, които да действат като компетентни органи.
3. Държавите членки могат да определят различни компетентни органи.
4. Държавите членки уведомяват Комисията за тези органи в срок от два месеца след влизане в сила на настоящия регламент. Държавите членки незабавно

²² Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно правата на потребителите.

уведомяват Комисията за всякакви последващи промени във връзка с посочените органи.

5. Определените компетентни органи, посочени в параграф 1, разполагат с подходящи ресурси за изпълняване на своите задължения.
6. Държавите членки изискват от компетентните органи ефективно да наблюдават спазването на настоящия регламент и да вземат всички необходими мерки в тази връзка.
7. Държавите членки гарантират, че определянето на органите, посочено в параграф 1, подлежи на обжалване.

Член 14

Санкции

1. Държавите членки установяват правилата относно санкциите, приложими при нарушения на настоящия регламент, и вземат всички необходими мерки за гарантиране на тяхното прилагане. Тези санкции са ефективни, съразмерни и възпиращи.
2. Държавите членки уведомяват Комисията за тези разпоредби в срок от два месеца след влизането в сила на настоящия регламент и незабавно я уведомяват за всяко последващо изменение, което засяга тези разпоредби.

Член 15

Уреждане на спорове, извънсъдебни процедури за разглеждане на жалби и обезщетяване

1. Държавите членки установяват подходящи и ефективни извънсъдебни процедури за разглеждане на жалби и обезщетяване с оглед уреждане на възникналите при прилагането на настоящия регламент спорове между получателите на плащане и доставчиците на платежни услуги. За тази цел държавите членки определят съществуващи органи, когато е целесъобразно, или създават нови органи.
2. Държавите членки уведомяват Комисията за тези органи в срок от две години след влизането в сила на настоящия регламент. Те незабавно уведомяват Комисията за всякакви последващи промени във връзка с тези органи.

Член 16

Клауза за преглед

Четири години след влизането в сила на настоящия регламент Комисията представя пред Европейския парламент и пред Съвета доклад относно прилагането на настоящия регламент. В доклада на Комисията се обръща специално внимание на това доколко подходящи са равнищата на обменните такси и на механизмите за ориентиране на избора на потребителите към определен платежен инструмент, например такси, като се взема предвид използването и разходите за различните платежни средства и степента на навлизане на нови участници и нови технологии на пазара.

Член 17
Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател